

INVENTARISATIES VAN DE ROEK IN NOORD-BRABANT

Maarten Helmich

Inleiding

Roeken worden reeds gedurende een groot aantal jaren geteld. In 1924 verzamelde de Plantenziektenkundige Dienst gegevens, in 1936 deed het ministerie van Landbouw en Visserij dat, in 1944 werden door de heer Kloos van genoemd ministerie gegevens verzameld en de heer Koersveld organiseerde tellingen in 1950, 1954 en 1959. Sinds die tijd zijn er door de toenmalige directie Faunabeheer min of meer regelmatige inventarisaties van Roeken uitgevoerd. In 1967, 1968 en 1969 werd onder auspiciën van het Contact Orgaan voor vogelstudie van de K.N.N.V. een inventarisatie verricht naar de verspreiding en bestrijding van Roeken.

In de jaren 1973-1977 is in het kader van het S.O.V.O.N.-broedvogelproject zo nauwkeurig mogelijk de verspreiding van (o.a.) de Roek vastgesteld. Telgegevens uit de laatste jaren zijn afkomstig van de directie Faunabeheer (tegenwoordig ressorterend onder de directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer), medewerkers van Staatsbosbeheer en een groot aantal particulieren. Gegevens uit de jaren 1970, 1975, 1980 en 1985 zijn in een rapport van het ministerie van Landbouw en Visserij vastgelegd. Dit artikel is een bewerking van dit rapport, toegespitst op de Noord-Brabantse situatie.

Kanttekeningen bij de tellingen die zijn verricht

Dubbeltellingen in het verleden zijn niet uitgesloten, omdat lokaties niet exact werden aangeduid.

Door verstoring of het kappen van nestbomen kan de kolonie uiteenvallen, zonder dat dit in de telresultaten is verwerkt. Meestal wordt alleen het aantal nesten geteld, enkele keren ook het aantal bewoonde nesten. In een kolonie in Giethoorn bleek dat 6,8% van de nesten door niet broedende tweedejaarsvogels als speelnesten werden gebruikt.

Aantalsverloop

Het aantal Roekennesten in 1924 wordt geschat op ca 30.000. In 1936 komt het aantal op ca 40.000 broedparen in Nederland. In 1950 wordt (na extrapolatie) geschat dat er tussen 49.750 en 55.000 bewoonde Roekennesten voorkomen.

Vanaf 1943 tot 1977 is de Roek onbeschermd geweest. Jacht, verstoring en vergiftiging kwam toen volop voor. Vanaf 1977 is de jacht (m.u.v. speciale artikel 53-vergunning) niet meer geopend.

Door deze onnatuurlijke aantalsregulatie daalde het aantal broedparen in Nederland tot ongeveer 10.000 paren. Na 1975 nam het aantal broedparen weer snel toe.

Tabel 1. Roeken kolonies in Noord-Brabant: samenvattend overzicht.

	1970	1975	1980	1985
Aantal nesten	728	742	2005	3154
Kolonies	17	22	27	30
Kolonie 200-500 paren			3	1
Kolonie 1.000 paren			0	2

Verspreiding in Noord-Brabant

In 1924 kwam de Roek eigenlijk alleen voor in het grote rivierengebied tussen Den Bosch en de polder ten noorden van Breda.

Ten zuiden van Den Bosch en in de omgeving van Someren kwam een tweetal grote kolonies voor (1000 nesten). In 1936 breidde het broedgebied zich in westelijke en zuidelijke richting uit.

De verspreiding in 1944 wijkt nauwelijks af van die in 1936. In 1970 blijkt de Roek West-Brabant weer te hebben verlaten. In 1985 komt de Roek in een drietal concentraties voor, n.l. rondom Breda, rondom Helmond en een brede zone langs de Maas in het gedeelte van Midden Brabant. Een overzicht van de Brabantse kolonies is te vinden in tabel 2.

Conclusies

-Na de intensieve vervolging van de Roek tussen 1943 en 1977 (vermeende landbouwschade) neemt het aantal broedende Roeken weer sterk toe

-In grote delen van de provincie kwam de Roek vroeger niet voor. Nu, na herstel van de populatie blijft het "oude" verspreidingsgebied favoriet.

Slot

Waarnemingen van de Roek noteren indien U een kolonie aantreft die niet in de verspreidingstabel staan.

Een aantal nesten lijkt wel, maar hoeft niet bewoond te zijn. Nesten kunnen door niet broedende vogels als speelnest worden gebruikt.

Literatuur

Ministerie van Landbouw en Visserij, 1986. Inventarisatie van de Roek in Nederland

Adres: Ackerdijkstraat 26, 5112 GL Den Bosch.

FN 86

Tabel 2. Overzicht van Roeken kolonies in Noord-Brabant
(bron: Ministerie van Landbouw en Visserij, 1986).

Provincie: NOORD-BRABANT

Gemeente	Plaats Plaatscode		Nadere omschrijving	Bekend sinds/tot	Aantal nesten in roekenkolonies (x)			
	Atlasblok/Coördinaat				1971/70	1975	1980	1985
Beek en Donk	Heereind 51-27	171 - 394	Herendijk Lage Heesweg	+ 1984 1983			24	0
	51-27	171.3-394.3						
Bergeyk			Polder de "Maay"	1966	34	30(1972)	0	
Boxmeer	46-43	193 - 407	De Biest	1944	107	100(1973)	325	506
Deurne	52-31	184.0-386.8	t.o. Kasteelruïne achter Kasteelruïne Kasteelpark Gemeente museum, de Wiegen	1960	24	24(1973)	72	130
	52-31	183 - 387						14
	52-31	183.9-387.0		1970	13	17(1973)	30	14
	52-31	183 - 385			0		27	38
Dussen			Noorderveld	1970				
Eindhoven	51-45	160 - 380	Paterskerk = Augustinerdreef IJsbaan	1969 t/m 1985	12	10(1973)	onbekend 35	24
Gilze en Rijen	50-16	125-399	Omgeving spoorlijn Hulten				20	37
Heeze			Kasteel Heeze	1936	42	50(1973)	0	
Helmond	Stiphout 51-37	171 - 388	Broekholbeke Venstraat	1980			20	126
	51-37	171 - 387		1980				64
	's-Hertogenbosch	Empel 45-23	151 - 416	Grote Wiel	1980			48
Hoogeloon Hapert en Casteren	Empel/Gewande		(Leo van den Bergh)	1973		(54K)		
	Hapert		Bij z.g. Kuil	1971	18	16(1973)		

Provincie: NOORD-BRABANT

Gemeente	Plaats Plaatscode Atlasblok/Coördinaat	Nadere omschrijving	Bekend sinds/tot	Aantal nesten in roekenkolonies (x)			
				1971/70	1975	1980	1985
Tilburg	50-16 127 - 397	Landgoed Dongewijk	1948	148	142	ca. 427	630
	50-17 133 - 397	Rauwbraken, café de Kluyt Wilhelminapark	1971	38	18	53	17
	Berkel-Enschot 50-18 136 - 397	Oude Bosscheweg	1935		6	3	5
Uden		Prior van Millstraat	1971	12	14(1973)	onbekend	
Veghel	45-56 165 - 401	Ketelwiel (W.Aa) Z.W. vaart	t/m 1982			48	0
	45-56 167 - 400	Gemeentegrens (O.Aa)	t/m 1985			67	81
	45-56 166 - 401	Bos oostzijde Aa	1982				36
Vierlingbeek	45-56 165 - 403	Tuin Franciscanessenhof	1983				24
	45-56 165 - 403	Kruispunt Veghel	1983-1984				0
	Holthees	Dorp "Makkum"	1973 1936		22(1973)	0 onbekend	
Vlijmen	Haarsteeg 45-31 141 - 414	Meertjes -	1965	27	30(39K)	48	65
Vught	Heusden	Landhuis Margraf?			(1976)		